

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ภาษามีบทบาทสำคัญในการสื่อสาร โดยเฉพาะภาษาอังกฤษซึ่งเป็นภาษาสากลที่ใช้สื่อสารกัน (นันทพร ศิริวัชรกุล, 2534) ดังนั้นในประเทศไทย ภาษาอังกฤษจึงได้บรรจุเข้าเป็นรายวิชาหนึ่งในหลักสูตร ให้นักเรียนทุกคนเรียนวิชา ภาษาอังกฤษ แต่เมื่อดูผลการเรียนภาษาอังกฤษ และความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษของเด็กไทยในปัจจุบันแล้ว จะเห็นได้ชัดว่า เด็กไทยมีความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษในระดับที่ไม่ดีเท่าที่ควรจะเป็น จึงต้องมีการพัฒนาการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษของเด็กไทย(ประนอม สุรัสวดี, 2531) จากตัวอย่างการวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 ของโรงเรียนกลุ่มรัตนโกสินทร์ สำนักงานการประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร ปลายปีการศึกษา 2532 พบว่า ค่าคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนทั้งสองชั้นอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างต่ำ นักเรียนไม่สามารถจำคำศัพท์ได้ ไม่สามารถอ่านจับใจความ และไม่สามารถเขียนประโยค โครงสร้างไวยากรณ์ได้ถูกต้อง (กุลยา แสงเดช, 2537) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุโร พงษ์ทอง เจริญ (2520) ซึ่งพบว่า ยังไม่ประสบความสำเร็จในการสอนภาษาอังกฤษในประเทศไทย เพราะปรากฏว่า เมื่อนักเรียนได้เรียนจบหลักสูตรมัธยมศึกษาปีที่ 2 แล้ว ซึ่งถือว่านักเรียนได้ผ่านการเรียนภาษาอังกฤษมาแล้ว เป็นเวลา 4 ปี แต่นักเรียนส่วนมากยังฟังภาษาอังกฤษไม่รู้เรื่อง พูดภาษาอังกฤษได้น้อย หรือไม่ได้เลย ความสามารถในการอ่านอยู่ในเกณฑ์ต่ำ รู้ศัพท์น้อยและไม่สามารถที่จะเขียนภาษาอังกฤษได้อย่างถูกต้อง นับเป็นการสิ้นเปลืองเวลาไปโดยไม่ได้ผลคุ้มค่า ปัจจัยอย่างหนึ่งที่จะช่วยให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียนภาษานั้น ผู้เรียนจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับคำศัพท์ สามารถจำและนำคำศัพท์มาใช้ได้อย่างถูกต้อง ดังผลการวิจัยเกี่ยวกับการสอนคำศัพท์ของ Maher (1975) พบว่า คะแนนคำศัพท์เป็นตัวชี้ความเข้าใจทางภาษาได้ และเด็กที่เข้าใจคำศัพท์มากๆ สามารถเดาความหมายของคำในประโยคได้ ซึ่งส่งผลให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียนภาษา

ในการสอนภาษานั้น คำศัพท์นับว่าเป็นองค์ประกอบสำคัญอย่างหนึ่งและเป็นปัจจัยพื้นฐานที่ทำให้มนุษย์สามารถสื่อสารกันได้อย่างเข้าใจไม่ว่าจะด้วยการฟัง พูด อ่านและเขียน ผู้ที่เรียนรู้ภาษาได้นั้นจะต้องรู้คำศัพท์ให้มากพอ จำให้แม่นยำและนำไปใช้ได้ถูกต้องคล่องแคล่ว (ดวงเดือน แสงชัย, 2531; แสงทิวา ไชยยศ, 2535) นักเรียนระดับประถมศึกษาของไทยส่วนมากมีปัญหาสะกดคำศัพท์ไม่ได้จึงจำ

เป็นที่ครูหรือผู้สอนจะต้องหาวิธีสร้างความสนใจนักเรียนให้จดจำและเกิดทักษะจนสามารถนำไปใช้ในการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพในการสอนคำศัพท์ใหม่ (ประนอม สุรัสวดี, 2531) การนำภาพมาเป็นสิ่งเร้าทำให้การเรียนมีความหมายยิ่งขึ้น (Hill, 1990) ทำให้ผู้เรียนจำศัพท์ได้ดี จากการศึกษาของ Travers (1970) เกี่ยวกับระบบสารสนเทศของมนุษย์ ที่พบว่าภาพมีผลต่อการจำมากกว่าคำ ทั้งนี้ เพราะสารสนเทศที่ได้จากการมองเห็น (Visual Information) นั้น มนุษย์มองเห็นภาพ รับรู้และจดจำภาพนั้นไว้ในสมองในรูปของคำที่อธิบายภาพไว้ด้วยระยะเวลาสั้นๆ ส่วนภาษาที่มนุษย์รับรู้ขึ้นนั้นเหมือนกับสิ่งที่ต้องบันทึกกลับไปกลับมาหลายครั้งจึงใช้เวลานานและเมื่อต้องการรื้อฟื้นความจำขึ้นมากก็จะพูดออกมาเป็นคำที่อธิบายภาพนั้นได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของCohen (1973) และงานวิจัยของBird and Bennett (1974) ที่กล่าวว่า การจดจำในภาพนั้นจะทำได้ดีกว่าการจดจำในคำ แต่ทั้งนี้จะต้องคำนึงถึงความสามารถในการจำที่แตกต่างกันของมนุษย์

ในการสอนคำศัพท์ใหม่สำหรับผู้เริ่มเรียนนั้น ครูหรือผู้สอนยังไม่ควรเน้นการสะกดแต่ควรให้นักเรียนได้ทราบความหมายของคำโดยเร็วเสียก่อน แล้วจึงสอนรูปแบบของคำและการใช้คำในบริบทต่าง ๆ (ดวงเดือน แสงชัย, 2531) การแสดงความหมายของคำศัพท์นั้นครูอาจสอนโดย

1. ให้ดูของจริง
2. ให้ดูภาพ
3. ให้ทายจากการบอกใบ้
4. การแสดงท่าทางของครู
5. การเขียนสัญลักษณ์แทนตัวอักษร
6. ให้นักเรียนตั้งคำถามทายคำ
7. ให้ตัวอย่างการใช้คำศัพท์นั้นในบริบทที่ง่าย ๆ

Haycraft (1991) กล่าวว่า การสอนคำศัพท์ใหม่นั้น ควรจะสอนความหมายโดยฟังและพูดออกเสียงคำศัพท์นั้นให้ได้ก่อน แล้วพัฒนาไปสู่ทักษะเขียน โดยวิธีสอนดังนี้

1. ให้ดูของจริงซึ่งครูสามารถนำมาในห้องเรียนได้สะดวก สำหรับการสอนคำศัพท์พื้นฐานที่ใกล้ตัว
2. ให้ดูบัตรภาพและบัตรคำ
3. ครูวาดภาพบนกระดาน
4. ครูแสดงท่าใบ้ สำหรับการสอนความหมายของคำศัพท์ที่แสดงกริยาท่าทาง
5. ครูบอกลักษณะหรือบอกคำจำกัดความ

6. ครูสอนความหมายโดยใช้คำศัพท์ในบริบท เช่น fall from tree in autumn.(Leaves)
7. ครูสอนความหมายคำศัพท์ที่เป็นนามธรรมโดยสร้างบริบท หรือสถานการณ์ขึ้น เช่น There was a house on fire and he saved the girl.
8. ครูพาไปนอกสถานที่เพื่อเข้าใจความหมายจากบริบทหรือสถานการณ์จริง
9. การใช้คำตรงกันข้าม เช่น An ugly girl isn't pretty
10. การใช้คำเหมือน
11. การแปลความหมาย ครูสามารถใช้ภาษาท้องถิ่นตนแปล แต่วิธีการสอนนี้ไม่มีใครนิยม เพราะไม่ตรงกับจุดประสงค์การเรียนรู้ตามแนวการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร
12. การใช้แผนภูมิที่มีภาพสิ่งของอยู่ไม่เกิน 10 ชนิด แล้วให้นักเรียนออกเสียงคำศัพท์นั้นทีละคำตามที่ครูชี้ ถ้านักเรียนออกเสียงถูกต้อง ครูจึงเขียนคำศัพท์กำกับสิ่งของนั้น ๆ และให้นักเรียนสะกดคำตามลำดับจนครบทุกคำ
13. เกมคำศัพท์ เช่น เกม Scrabble และเกม Crossword puzzles เป็นต้น

การทดสอบคำศัพท์ เป็นการทดสอบความสามารถของนักเรียนทางด้านองค์ประกอบหนึ่งของภาษา ซึ่งโดยทั่วไปจะต้องวัดความรู้ความสามารถทางภาษาในการเข้าใจความหมาย การสะกดคำ และการนำไปใช้ แต่สำหรับการทดสอบคำศัพท์นักเรียนในระดับเตรียมความพร้อมนั้น ควรจะคำนึงถึงจุดประสงค์ของการสอนที่มุ่งเน้นเฉพาะการฟังและการพูด ยังไม่ได้มุ่งเน้นการอ่านและการเขียน และการวัดผลอาจจะวัดผลควบคู่กันระหว่างทักษะการฟังและการพูด หรือบางครั้งสามารถวัดผลแยกทักษะกันก็ได้ (ดวงเดือน แสงชัย, 2531) ข้อเสนอแนะและตัวอย่างในการออกข้อสอบเพื่อทดสอบคำศัพท์สำหรับระดับเตรียมความพร้อมนั้น พอจะสรุปได้ดังนี้

1. เลือกคำศัพท์ให้ตรงกับภาพที่ให้ไว้
2. ฟังครู แล้ววงกลมล้อมรอบคำที่ถูกต้อง
3. ดูภาพ ออกเสียงตามคำศัพท์
4. ครูอ่านคำเป็นคู่ ถ้าคู่ใดเป็นคำเดียวกันให้เขียนเครื่องหมายถูก ถ้าคู่ใดเป็นคนละคำให้เขียนเครื่องหมายผิด
5. ฟังครู แล้วกากบาททับภาพที่ถูกต้อง
6. วาดภาพคำศัพท์ที่ครูบอก
7. ระบายสี ตามคำศัพท์ที่ครูบอก

เนื่องจากในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษมีการนำเสนอภาพรูปแบบต่าง ๆ มาใช้เป็นสิ่งเร้า เพื่อก่อให้เกิดการรับรู้ การคิดและการจำได้อย่างมีประสิทธิภาพ การเรียนรู้และพัฒนาด้านภาษาของเด็กจะได้จากประสบการณ์ตรงและประสบการณ์ทางอ้อม จึงจำเป็นต้องมีสิ่งเร้าเข้ามาช่วยจินตภาพ และสิ่งเร้าที่เหมาะสมคือ ภาพ ในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษนั้น สื่อที่มีบทบาทมากที่สุดคือ ภาพ การเรียนรู้ศัพท์จึงมีความจำเป็นจะต้องใช้ภาพมาช่วยสื่อให้นักเรียนได้เข้าใจและจดจำความหมายได้อย่างถูกต้องแม่นยำ ไม่ว่าจะเป็นภาพที่นำเสนอในหนังสือเรียน ในบัตรภาพหรือแผนภูมิ ซึ่งมีการนำเสนอภาพรูปแบบต่างๆ ประกอบคำศัพท์ปะปนกันไป จึงควรมีการพิจารณาปรับปรุงและพัฒนาการนำภาพมาใช้ให้เหมาะสมและมีคุณค่ามากยิ่งขึ้น

การจำภาพกับคำ โดยปกติแล้วมนุษย์มีความสามารถในการจำได้ในภาพสูงมากไม่ว่าจะเป็นเด็กหรือผู้ใหญ่ ทั้งนี้จากการศึกษาและการวิจัยของนักศึกษาลายคนที่พบว่า เด็กอายุ 8-10 ขวบมีความสามารถในการจำภาพได้ดีกว่าค่านามที่เป็นนามธรรม ภาพที่นำมาประกอบการเรียนการสอนและการทดสอบการจำคำศัพท์มากที่สุดคือภาพการ์ตูน และจากงานวิจัยเท่าที่ผ่านมา พบว่า ภาพการ์ตูนลายเส้นอย่างง่ายมีอิทธิพลในด้านความรู้ ความคิดและความจำของนักเรียน เช่น งานวิจัยของ Moore and Sasse (1971) ที่ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับขนาดและชนิดของภาพที่มีผลต่อการจำเนื้อหาได้โดยใช้ภาพ 3 แบบคือ ภาพลายเส้น ภาพวาดระบายสีและภาพถ่าย ผลการวิจัยพบว่า เด็กกลุ่มที่เรียนจากภาพลายเส้นมีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ส่วนกลุ่มที่เรียนจากภาพถ่ายมีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด ซึ่งสอดคล้องกับ ชูติมา กอวชิรพันธ์ (2536) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับปฏิสัมพันธ์ระหว่างระดับความเหมือนจริงของภาพในสไลด์กับการเรียนที่มีต่อความเข้าใจในการฟังภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้ภาพ 3 ชนิดคือ ภาพลายเส้นอย่างง่าย ภาพถ่ายขาวดำและภาพสี ผลการวิจัยพบว่านักเรียนกลุ่มที่เรียนจากภาพลายเส้นอย่างง่ายได้คะแนนเฉลี่ยความเข้าใจในการฟังภาษาอังกฤษสูงสุด

การเรียนรู้เป็นกิจกรรมที่สำคัญอย่างยิ่งในชีวิตของมนุษย์ สิ่งที่คู่การเรียนรู้ของมนุษย์ก็คือความจำ ชัยพร วิชชาวุธ (2518) ได้กล่าวไว้ว่า “การเรียนรู้คือ กระบวนการ การสร้างการเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรม และการจำคือการรักษาไว้ซึ่งผลที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงนั้น” สำหรับความหมายของความจำนั้น Ausubel (1968) กล่าวว่า “ความจำ หมายถึงกระบวนการที่จะเก็บความหมายอันใหม่ที่ได้จากการเรียนรู้เอาไว้ในลักษณะเดิม” การจัดระเบียบของสิ่งเร้าให้เป็นหมวดหมู่หรือเป็นกลุ่มก้อนเป็นวิธีชี้แนะวิธีหนึ่งซึ่งช่วยปรับปรุงความจำของนักเรียนให้ดีขึ้น การจัดหมวดหมู่ เป็นการจัดสิ่งเร้าที่กระจัดกระจายแตกต่างกัน ให้เป็นระเบียบเป็นหมวดหมู่ตามลักษณะต่างๆ กันแล้วจำชื่อหมวดหมู่นั้นแทน

และเพื่อให้สามารถระลึกได้อย่างถูกต้อง เราอาจจำแต่ส่วนปลีกย่อยเพิ่มเติมอีกเล็กน้อยเท่านั้น (ชัยพร วิชาวุธ , 2520) การวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดระเบียบหมวดหมู่ของสิ่งเร้าที่เสนอให้นักเรียน แล้ววัด ความจำโดยวัดการระลึกได้ของนักเรียนนั้น ได้แก่งานวิจัยของ Bower (1970) ซึ่งได้ศึกษาเปรียบเทียบ วิธีการเสนอสิ่งเร้าที่เป็นคำ โดยจัดแบ่งคำเหล่านั้นออกเป็นชุด 2 ชุด ชุดหนึ่งมีการจัดคำอย่างเป็น ระเบียบหมวดหมู่ ส่วนอีกชุดหนึ่งประกอบด้วยคำอย่างเดียวกัน แต่คละปะปนกันไม่เป็นระเบียบหมวด หมู่ เสนอคำซึ่งจัดไว้แล้วให้กับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นนักเรียนระดับหนึ่ง การระลึกให้ระลึกแบบเสรี ผล การทดลองปรากฏว่า นักเรียนทั้งสองกลุ่ม ระลึกได้แตกต่างกันโดยใช้เวลาเท่ากัน นักเรียนที่ได้ศึกษา ชุดที่จัดไว้เป็นระเบียบหมวดหมู่ ระลึกได้ 65% ส่วนนักเรียนที่ได้ศึกษาคำในชุดที่จัดไว้อย่างคละปะปน กันระลึกได้เพียง 19% Corsale and Omstein (1979) ได้ชี้ให้เห็นว่า “โดยทั่วไปแล้วการระลึกได้นั้นจะ แปรผันไปตามยุทธวิธีในการนำเสนอ แต่ในบางสถานการณ์ก็ไม่เป็นเช่นนั้น เพราะความสัมพันธ์ ระหว่างการนำเสนอและการระลึกมีความซับซ้อนมาก แต่อย่างน้อยที่สุด การจัดระเบียบในขั้นตอนการ ระลึกก็ให้ผลการระลึกดีขึ้น” ในการเรียนการสอน ครูควรให้โอกาสนักเรียนได้ทราบบรรดาข้อมูล ต่างๆที่ผลมผลสานคละปะปนกันอยู่นั้น มีอะไรที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน และสามารถจัดเป็นกลุ่ม ตามลักษณะที่มีร่วมกันได้หรือไม่อย่างไร การจัดข้อมูลเป็นกลุ่มในลักษณะนี้ ทำให้นักเรียนสามารถ แยกแยะความแตกต่าง และความเด่นชัดของข้อมูลที่ปะปนกันอยู่ได้ นั่นคือนักเรียนได้สร้างมโนทัศน์ใน สิ่งนั้นๆให้เกิดในตัวเองแล้ว

Ausubel (1968) กล่าวไว้ว่า “การนำสิ่งช่วยบางอย่างมาใช้ร่วมกับสื่อการสอน จะช่วยปรับ โครงสร้างของระบบความคิดของบุคคล ให้เชื่อมโยงกับการเรียนรู้และความจำของข้อมูลข่าวสารใน สาขาเดียวกันกับที่รับมาใหม่อย่างมีความสัมพันธ์กัน ถ้าโครงสร้างของระบบความคิดจัดลำดับไว้เหมาะ สมชัดเจน และมีความมั่นคงไว้ก่อนแล้ว การเรียนรู้สิ่งใหม่ จะเกิดขึ้นได้ดีและแม่นยำ แต่ในทางตรง กันข้าม ถ้าโครงสร้างของระบบความคิดจัดลำดับไว้สับสนไม่ชัดเจน หรือไม่ได้สร้างให้เกิดสมาธิมีใจจด จ่อไว้ก่อนแล้ว บุคคลจะรับรู้ และจำความรู้ใหม่ได้น้อยหรือไม่ได้เลย”

ความจำ หมายถึง ผลที่คงอยู่ในสมองหลังจากสิ่งเร้าได้หายไปจากสนามสัมผัสแล้ว ผลที่คง อยู่นี้จะอยู่ในรูปของรหัสใดๆ ที่เป็นผลจากการเชื่อมโยง (สไว เลียมแก้ว , 2528) องค์ประกอบที่เกี่ยวข้อง และสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับความจำ คือ เวลา ซึ่งคล้ายกับมาตรวัดความจำของคน คือเวลา ยิ่ง ผ่านไปนาน ความจำก็จะเหลือน้อยลง หลังการเรียนรู้ไปประมาณ 1 ชั่วโมง ความจำก็จะลดลงครึ่ง หนึ่ง และเหลือเพียงร้อยละ 10 เมื่อเวลาผ่านไป 1 สัปดาห์ (Baddely ,1976) ความจำที่เกิดจากการที่

ผู้เรียนได้เรียนมานั้น จะลดลงเรื่อยๆ แต่จะช้าหรือเร็วขึ้นขึ้นขึ้นอยู่กับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน คุณสมบัติของสิ่งเร้า หรือสิ่งที่นำมาเสนอต่อผู้เรียน และวิธีการที่ผู้เรียนได้รับรู้สิ่งเร้า นั้น สิ่งต่างๆดังกล่าวเหล่านี้ ต่างมีผลที่จะทำให้ความจำคงอยู่ได้ด้วยระยะเวลาต่างกัน ถ้าสามารถจัดสิ่งเร้าต่างๆดังกล่าวเหล่านี้ได้อย่างเหมาะสมให้กับผู้เรียนแล้ว จะมีผลทำให้ความจำคงทนอยู่ได้นาน (Eysenck, 1964) การพิจารณาใช้ภาพที่เหมาะสมในการเรียนการสอนเป็นสิ่งสำคัญ เพราะภาพจะแสดงความคิดรวบยอดในเนื้อหาที่เป็นนามธรรมได้ง่ายกว่าการสอนด้วยการบรรยาย ตลอดจนช่วยในการตอบสนองและถ่ายโยงการเรียนรู้ไปสู่สถานการณ์อื่นได้ง่ายขึ้น (Gropper, 1966) และ Wallich and Kogan (1982) อธิบายความสามารถในการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ว่า เมื่อระลึกถึงสิ่งหนึ่งได้ ก็จะเป็นสะพานช่วยให้ระลึกถึงสิ่งอื่นที่มีความสัมพันธ์กันได้ต่อไปอีก

การจัดการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดความจำที่คงทนจากการเสนอภาพประกอบบทเรียนโดยเฉพาะการสอนคำศัพท์นั้น จำเป็นต้องอาศัยเทคนิคการจำ เพื่อให้เกิดการจำที่ดี คือ จำได้มากที่สุด และคงทนที่สุด เทคนิคเหล่านี้ได้แก่ การเข้ารหัส การเชื่อมโยงแบบลูกโซ่ หมายถึง การเชื่อมโยงระหว่างสิ่งหนึ่งกับสิ่งที่สอง สิ่งที่สองกับสิ่งที่สาม สิ่งที่สามกับสิ่งทีสี่ เป็นต้นเรื่อยไป รวมทั้งการสร้างจินตภาพสถานที่ และการจัดระเบียบสิ่งเร้า เป็นต้น (Baddeley, 1976) โดยการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ขึ้นอยู่กับหลักการจัดระเบียบสิ่งที่จะเรียนให้มีความสัมพันธ์เกี่ยวโยงกัน และเรียนรู้ความหมายโดยรวม (Ausubel, 1968)

ความจำ จัดเป็นสิ่งสำคัญในการเรียนรู้สิ่งต่างๆ ซึ่งถือว่าเป็นความสามารถของบุคคลที่จะระลึกถึงสิ่งเร้าที่เคยเรียนมา หรือเคยมีประสบการณ์มาก่อน หรือได้ทอดทิ้งไว้ช่วงระยะเวลาหนึ่ง (Adam, 1967) ภาพจัดเป็นสิ่งเร้าที่เป็นทัศนวัสดุอย่างหนึ่ง ซึ่งเมื่อคนมองแล้วก็จะพยายามจดจำรูปแบบ เนื้อหาสาระต่างๆที่ตนมองไว้ในความจำของตน (Chute, 1979) และรูปภาพเป็นสื่อชนิดหนึ่งที่ได้รับการสนใจ และยอมรับในวงการศึกษาในปัจจุบัน ซึ่ง Cohen (1973) ได้สรุปงานวิจัยของเขาว่า การจดจำในเนื้อเรื่องของภาพจะทำได้ดีกว่าการจดจำภาษา จากการศึกษาเกี่ยวกับการจำได้กับสิ่งเร้า พบว่าสิ่งเร้าที่เป็นรูปภาพมีอิทธิพลต่อการจำได้สูงกว่า สิ่งเร้าประเภทอื่น จากผลข้อนี้ทำให้มีการศึกษาค้นคว้าในเรื่องภาพกันอย่างกว้างขวาง (Snodgrass and antone, 1974; Standing, Conzzio and Haber, 1970; Win, 1982 อ้างถึงใน แมน ต้นสมบุรณ์, 2529) จากคำกล่าวที่ว่า “ภาพมีค่าเท่ากับคำพูดหนึ่งพันคำ” ย่อมแสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพของภาพในการสื่อความหมาย สื่อความเข้าใจในการเรียนการสอน

หากใช้ภาพเป็นสื่อกลางแล้ว การสื่อความหมายด้วยภาพย่อมชัดเจน ถูกต้อง และรวดเร็วกว่าการใช้คำพูดอย่างแน่นอน

การเสนอภาพเพื่อใช้ในการเรียนการสอนนั้นมีรูปแบบการเสนอทั่วไปอยู่ 2 รูปแบบคือ การเสนอให้ผู้เรียนเห็นภาพทีละภาพต่อเนื่องกันไปโดยภาพหนึ่งหายไป ภาพใหม่ขึ้นมาแทน(Sequential – image presentation) ก็กับการเสนอภาพที่ผู้เรียนเห็นภาพทั้งหมดพร้อมกันหรือคราวละ 2 ภาพขึ้นไป (Simultaneous - image presentation) สำหรับการเสนอภาพแบบหลายภาพพร้อมกัน Perrin (1969) ได้ตั้งทฤษฎีการเสนอภาพขึ้นมาว่า “การเสนอภาพแบบหลายภาพพร้อมกัน ทำให้บังเกิดผลที่ดีกว่าการเสนอแบบทีละภาพ ในเนื้อหาของภาพที่มีความสัมพันธ์กัน” ทฤษฎีนี้ได้รับความนิยมในเรื่องของการเปรียบเทียบของสองสิ่งหรือมากกว่า หรือให้เห็นความตรงข้ามกัน อย่างไรก็ตามก็ยังมีนักวิจัยหลายท่านตั้งข้อสงสัยเกี่ยวกับการเสนอแบบหลายภาพพร้อมกันนั้นบางคนอาจจะเกิดการสับสนขึ้นมาได้ เพราะมีภาพเป็นจำนวนมากทำให้ยากแก่การจดจำ หรือเรียนรู้ได้ ซึ่งตรงกับคำกล่าวของ Groman (1973) ว่า “การส่งข่าวสารข้อมูลนั้น ถ้าส่งออกไปตามขอบเขตเฉพาะที่จำเป็นและตัดรายละเอียดอื่นๆที่ไม่สัมพันธ์ออก จะทำให้การส่งข่าวสารข้อมูลนั้นเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ” จึงได้มีการค้นคว้าเปรียบเทียบรูปแบบการนำเสนอภาพทั้งสองวิธีนี้ขึ้น เพราะการเสนอทั้งสองรูปแบบนี้จะเป็นการขัดกับลักษณะหรือข้ออุปสรรคต่อการเรียนรู้ตามลักษณะของผู้ดูก็ได้ ส่วนในลักษณะงาน การใช้รูปแบบการเสนอภาพในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งอาจจะเป็นตัวช่วยให้เกิดการเรียนรู้ได้ง่าย หรืออาจเป็นตัวก่อให้เกิดการสับสนยากแก่การเรียนรู้ก็ได้

ยังไม่มีข้อสรุปที่แน่นอนว่า รูปแบบการเสนอภาพแบบใด สำหรับการสอนเนื้อหาวิชาประเภทต่างๆ จะมีประสิทธิภาพมากกว่ากัน จะขอกล่าวถึงผลงานวิจัยของนักการศึกษาต่างๆ ที่ได้ทำการวิจัยไว้ในเรื่องนี้ เพื่อให้ทราบถึงแนวทางและความคิดพื้นฐานและข้อขัดแย้งต่างๆ เพื่อเป็นแนวทางในการหาข้อสรุปต่อไป

Reed (1950) ได้ทำการทดลองเพื่อศึกษาเปรียบเทียบการใช้วิธีการเสนอภาพทีละภาพ กับแบบทีละหลายภาพพร้อมกัน ในการสร้างมโนทัศน์และการจำ พบว่า การเสนอภาพแบบหลายภาพพร้อมกันทำให้ผู้เรียนมีโอกาสมองเห็นภาพทั้งหมดทำให้สามารถสรุปเป็นมโนทัศน์ได้ แต่ผู้เรียนที่ได้ดูการเสนอภาพแบบทีละภาพนั้นจะไม่มีโอกาสเช่นนี้ Jonassen (1979) ได้สรุปผลงานวิจัยว่า การดูภาพที่เสนอในรูปแบบการเสนอภาพแบบพร้อมกัน จะให้ประโยชน์ต่อการเรียนการสอนมาก เพราะจะ

ทำให้ผู้เรียนเห็นลักษณะที่เหมือนกัน และลักษณะที่แตกต่างกันของเรื่องที่เรียนนั้น และDidcoct (1972) ได้ทำการวิจัยเมื่อ ค.ศ. 1972 เพื่อศึกษาผลการตอบสนองทางด้านความรู้ กับด้านความรู้สึก ของ นักศึกษามหาวิทยาลัยวิสคอนซินที่ลงทะเบียนเรียนวิชาประถมศึกษาจำนวน 124 คน ที่มีต่อการดูภาพ ด้วยวิธีเสนอแบบทีละภาพ กับวิธีเสนอแบบหลายภาพครั้งละ 3 ภาพ โดยการฉายสไลด์สีเสียงจำนวน 62 ภาพด้วยวิธีเสนอแบบหลายภาพครั้งละ 3 ภาพ กับวิธีเสนอแบบทีละภาพด้วยเนื้อหาชุดเดียวกัน เพื่อทดสอบด้านความจำเนื้อหา และฉายสไลด์สีเสียงอีกชุดหนึ่ง 70 ภาพด้วยวิธีเสนอแบบหลายภาพ พร้อมกันครั้งละ 3 ภาพ กับวิธีเสนอแบบทีละภาพ เพื่อทดสอบด้านความรู้สึก ผลปรากฏว่าวิธีเสนอแบบหลายภาพพร้อมกันทำให้ผลการจำเนื้อหาได้ดีไม่แตกต่างกว่าวิธีเสนอแบบทีละภาพ แต่วิธีเสนอแบบหลายภาพพร้อมกันเป็นวิธีที่ทำให้เกิดผลด้านความรู้สึกชอบมากกว่าวิธีเสนอแบบทีละภาพ และวารสาร อัจฉริยะโกศล (2527) ได้พบว่าการนำเสนอภาพแบบหลายภาพ เป็นการนำเสนอกลุ่มของภาพที่มีความสัมพันธ์กันบนจอเดียวกัน ซึ่งการนำเสนอภาพแบบนี้เปิดโอกาสให้กับผู้เรียนได้มีการเปรียบเทียบกันระหว่างภาพในกลุ่มนั้น จึงทำให้ผู้เรียนเกิดความคิดรวบยอดได้ดีขึ้น

ชุมพล พุทธิพงษ์ (2524) ได้เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคงทนในการเรียนรู้ จากสไลด์เทปแบบภาพหนึ่งภาพคำบรรยายหนึ่งตอนภาพเดียวกับสไลด์เทปแบบภาพสไลด์หลายภาพ ตามความเหมาะสมในวิชาสังคมศึกษา ของบทเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 90 คน แบ่งกลุ่มทดลองเป็น 3 กลุ่ม ๆ ละ 30 คน กลุ่มทดลอง ก. เรียนจากสไลด์เทปภาพหนึ่งภาพคำบรรยายหนึ่งตอนภาพเดียว มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคงทนในการเรียนรู้สูงกว่ากลุ่มทดลองที่เรียนจากสไลด์เทปแบบภาพสไลด์หลายภาพตามความเหมาะสม และกลุ่มควบคุมที่ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติ .01

การศึกษาเปรียบเทียบถึงรูปแบบการเสนอภาพทั้งแบบทีละภาพตามลำดับและแบบพร้อมกันเท่าที่ผ่านมา มีทั้งผลการวิจัยที่สนับสนุนสอดคล้องกัน และขัดแย้ง บางงานวิจัยก็ยังได้ผลที่ค่อนข้างคลุมเครือ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อนำลักษณะความแตกต่างเฉพาะบุคคลมาเป็นตัวแปรร่วมในการศึกษาหาความสัมพันธ์ ก็ยังพบคุณลักษณะที่แตกต่างกันไปของการเสนอภาพทั้งสองรูปแบบในเชิงที่สัมพันธ์กับลักษณะเฉพาะบุคคลในแต่ละลักษณะ การศึกษาเกี่ยวกับความจำเป็นตัวแปรตามในงานวิจัยครั้งนี้ ปัจจัยที่อาจมีผลทำให้ความคงทนในการจำของบุคคลแตกต่างกันออกไปนั้น ซึ่งก็อาจเป็นไปได้ทั้งความแตกต่างจากสิ่งเร้าที่เรียนรู้ หรือความแตกต่างเฉพาะภายในบุคคล ความแตกต่างด้านสิ่งเร้า

ของงานวิจัยครั้งนี้ ศึกษาความแตกต่างระหว่างรูปแบบการเสนอภาพ ส่วนความแตกต่างระหว่างบุคคลศึกษาเกี่ยวกับระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

งานวิจัยส่วนใหญ่ใช้วิธีการนำเสนอภาพด้วยการฉายภาพนิ่งไปบนจอโดยเครื่องฉายสไลด์ หรือหนังสือภาพ ดังนั้นการวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการนำเสนอภาพต่อไป น่าจะศึกษาเกี่ยวกับศักยภาพของเครื่องมือในการนำเสนอภาพ เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์ เป็นต้น เนื่องจากคอมพิวเตอร์สามารถแสดงข้อมูลทางจอภาพ และสร้างภาพ ให้เป็นรูปกราฟฟิค ทั้งภาพนิ่งและภาพเคลื่อนไหว

ความจำเป็นในการใช้คอมพิวเตอร์ในปัจจุบันคือ

1. ด้านคุณภาพ การพัฒนากราฟิกในคอมพิวเตอร์ในปัจจุบัน สามารถผลิตสีที่แตกต่างกันไปถึง 16 ล้านสี
2. ด้านประสิทธิภาพ มีความคล่องตัวสูงในการผลิตภาพ ออกแบบ ทำสำเนาภาพและอื่นๆ ภาพใดที่ต้องการออกแบบใหม่ ก็เพียงแต่เปลี่ยนแปลงคำสั่งเสียใหม่เท่านั้น โดยเฉพาะการผลิตภาพการ์ตูนและภาพเคลื่อนไหวที่ให้ความนุ่มนวลสูงมาก
3. ง่ายต่อการเติมแก้ไขให้ทันสมัย โดยเฉพาะในงานด้านธุรกิจที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ในทางการเรียนการสอนก็เช่นกัน การสร้างภาพทางวิทยาศาสตร์หรือคณิตศาสตร์ที่จำเป็นต้องใช้เทคนิคการเสนอภาพ และเปลี่ยนภาพที่ซับซ้อน มีคุณภาพสูง ล้วนเป็นไปได้ทั้งสิ้น

การเรียนการสอนในระดับประถมศึกษา คอมพิวเตอร์ได้เข้ามามีบทบาทด้านการพัฒนาการเรียนการสอน เพราะคอมพิวเตอร์สามารถเสนอข้อมูลที่มีคุณภาพ ซึ่งสื่อชนิดอื่น อย่างเช่นหนังสือภาพ ทำไม่ได้ คอมพิวเตอร์ปัจจุบันพบว่ามีการนำเสนอสื่อประสม หรือ มัลติมีเดีย (Multimedia) เข้ามาช่วยในการนำเสนอเนื้อหา (สื่อประสมคือ การผสมผสานสื่อหลายๆชนิด เช่นข้อความ , เสียง , ภาพนิ่ง , ภาพเคลื่อนไหว ฯลฯ เข้าด้วยกัน) ซึ่งจะช่วยให้ประสิทธิภาพการนำเสนอเนื้อหาของบทเรียนได้มาก นอกจากจะสร้างความสนใจของผู้เรียนแล้วยังช่วยในการเรียนรู้ของผู้เรียนให้ดีขึ้น กล่าวคือทำให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาง่ายขึ้น และทำให้ผู้เรียนมีความคงทนในการจำมากขึ้นด้วย (ถนอมพร ตันติพิพัฒน์, 2541) การใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอน คือวิธีการสอนที่ประยุกต์เอาคุณสมบัติของคอมพิวเตอร์กับหลักทฤษฎีการเรียนรู้ต่างๆมาใช้ ตั้งแต่การจัดเตรียมเนื้อหาอย่างเป็นระบบ การกระตุ้นความสนใจ การให้แรงเสริม การให้นักเรียนมีส่วนร่วมในบทเรียน และมีโอกาสแสดงพฤติกรรมตอบสนองของบทเรียน ตลอดจนการจัด

เตรียมบทเรียนให้สามารถสนองตอบต่อความแตกต่างเฉพาะบุคคล เหล่านี้เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่ดีที่สุด โดยผู้เรียนสามารถโต้ตอบกับเนื้อหาหรือรายละเอียดที่ปรากฏบนจอคอมพิวเตอร์ ซึ่งโดยมากจะเป็นการตอบคำถามหรือการตัดสินใจเลือกเพื่อก้าวไปสู่เนื้อหาในขั้นที่สูงขึ้น(Kemp, 1985)

จากแนวความคิดและผลการวิจัยที่ได้ศึกษามาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการนำเสนอภาพบนจอคอมพิวเตอร์ และระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ที่มีต่อการจำและความคงทนในการจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลที่ได้นี้จะนำไปสู่การนำเสนอภาพบนจอคอมพิวเตอร์ ให้เหมาะสมสอดคล้องกับระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการนำเสนอภาพบนจอคอมพิวเตอร์ และระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ที่มีต่อการจำและความคงทนในการจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

สมมุติฐานการวิจัย

1. นักเรียนที่เรียนคำศัพท์ด้วยรูปแบบการนำเสนอภาพบนจอคอมพิวเตอร์ต่างกัน จะมีการจำและความคงทนในการจำต่างกัน
2. นักเรียนที่มีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน เมื่อเรียนคำศัพท์บนจอคอมพิวเตอร์ จะมีการจำและความคงทนในการจำต่างกัน
3. นักเรียนที่มีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน เมื่อเรียนคำศัพท์บนจอคอมพิวเตอร์ ด้วยรูปแบบการนำเสนอภาพต่างกัน จะมีการจำและความคงทนในการจำต่างกัน

ขอบเขตการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชายและหญิง ชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ 5 ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2543 โรงเรียนพรานีลวัชระ สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ
2. คำศัพท์ที่นำมาใช้ในการทดลองครั้งนี้ จำแนกเป็นหัวเรื่อง ซึ่งคัดเลือกคำศัพท์ที่สัมพันธ์กับ เรื่องที่กำหนดมาจากหนังสือแบบเรียนวิชาภาษาอังกฤษ ENGLISH IS FUN ของกระทรวง ศึกษาธิการ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และเป็นคำศัพท์ที่เป็นคำนาม ซึ่ง สามารถใช้ภาพประกอบได้เท่านั้น
3. ความคงทนในการจำจะศึกษาหลังการทดลองแล้ว 7 วัน

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

1. การนำเสนอภาพแบบภาพเดี่ยว หมายถึง การทำให้ภาพปรากฏบนจอคอมพิวเตอร์ซึ่ง ภาพมีความสัมพันธ์กับเรื่องที่กำหนด แยกทีละภาพ โดยเสนอภาพใหม่แทนที่ภาพเดิมจนครบชุด
2. การนำเสนอภาพแบบหลายภาพพร้อมกัน หมายถึง การทำให้ภาพปรากฏบนจอคอมพิวเตอร์ โดยมีกลุ่มของภาพที่มีความสัมพันธ์กับเรื่องที่กำหนด โดยภาพที่เสนอจะปรากฏพร้อมกันทั้งชุดบนจอเดียวกัน เป็นภาพย่อยๆหลายภาพพร้อมกัน
3. การจำ หมายถึง การคงไว้ซึ่งผลการเรียน เป็นความสามารถของบุคคลที่จะระลึกได้ถึงสิ่งเร้าที่เคยเรียนมา หรือ เคยมีประสบการณ์มาก่อนหลังจากที่เวลาผ่านไประยะหนึ่ง ในการวิจัยนี้วัดได้จากความแตกต่างของคะแนนจากแบบทดสอบก่อนเรียน และแบบทดสอบหลังเรียนทันที
4. ความคงทนในการจำ คือ การคงไว้ซึ่งผลการเรียน หรือความสามารถที่จะระลึกได้ถึงสิ่งที่เคยเรียนมา หรือเคยมีประสบการณ์มาก่อนที่ยังหลงเหลืออยู่ หลังจากที่ได้ทอดทิ้งไประยะเวลาหนึ่ง ในการวิจัยนี้วัดได้จากความแตกต่างของคะแนนแบบทดสอบหลังเรียนทันทีและแบบทดสอบหลังเรียน 7 วัน

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรต้น (Independent Variable) ได้แก่
 - 1.1 รูปแบบการนำเสนอภาพ ได้แก่
 - 1.1.1 การนำเสนอภาพแบบภาพเดี่ยว
 - 1.1.2 การนำเสนอภาพแบบหลายภาพพร้อมกัน
 - 1.2 ระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ระดับคือ
 - 1.2.1 ระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง
 - 1.2.2 ระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ
2. ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ได้แก่
 - 2.1 การจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษ
 - 2.2 ความคงทนในการจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อเป็นแนวทางในการเลือกใช้รูปแบบการนำเสนอภาพประกอบการสอนคำศัพท์ภาษาอังกฤษ ให้เหมาะสมกับระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน
2. ทำให้ได้แนวทางในการผลิตโปรแกรมคอมพิวเตอร์ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
3. เป็นสื่อในการเรียนคำศัพท์ภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
4. เพื่อเป็นประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับการออกแบบจอภาพคอมพิวเตอร์ต่อไป
5. ผลและข้อเสนอแนะจากการวิจัยนี้ จะเป็นแนวทางสำหรับนักวิจัยอื่นที่จะศึกษาเรื่องผลการนำเสนอภาพต่อไป